

POSTANOWIENIE

Dnia 26 lipca 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Zbigniew Kapiński (przewodniczący)

SSN Ryszard Witkowski (sprawozdawca)

SSN Paweł Kołodziejski

sprawy **M. K.**

skazanego za przestępstwo z art. 59 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii
w zw. z art. 12 kk

po rozpoznaniu na posiedzeniu w Izbie Karnej w trybie art. 535 § 5 k.p.k.,
w dniu 26 lipca 2023 r.,

z powodu kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego

od prawomocnego postanowienia Sądu Rejonowego w Kartuzach

z 17 stycznia 2018 r. o sygn. akt II Ko 2302/17,

wydanego w przedmiocie uchylenia zamiany i zarządzenia wykonania kary
pozbawienia wolności,

**uchyla zaskarżone postanowienie i na podstawie art. 15 § 1 k.k.w.
umarza postępowanie wykonawcze.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Rejonowego w Kartuzach z 29 sierpnia 2013 r. w sprawie o sygn. akt II K 313/11, M. K. skazany został za przestępstwo z art. 59 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii w zw. z art. 12 k.k. na karę 1 roku pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby wynoszący 3 lata. Powyższy wyrok uprawomocnił się w dniu 28 kwietnia 2014 r.

Następnie Sąd Rejonowy w Kartuzach postanowieniem z 21 kwietnia 2017 roku w sprawie o sygn. akt II Ko 2363/16 na mocy art. 75a § 1 k.k. zamiast

zarządzenia wobec skazanego M. K. wykonania kary 1 roku pozbawienia wolności zamienił tę karę na 2 lata kary ograniczenia wolności.

Ponieważ wyrokiem Sądu Rejonowego w Kartuzach z 20 kwietnia 2016 r. sygn. akt II K 181/16, M. K. został skazany za czyn z art. 178a § 1 k.k., popełniony w dniu 24 grudnia 2015 r., a więc w okresie próby, na karę 2 miesięcy pozbawienia wolności i karę 6 miesięcy ograniczenia wolności, Sąd Rejonowy postanowieniem z 21 kwietnia 2017 r. sygn. akt II Ko 2363/16, na podstawie art. 18 § 1 k.k.w., art. 19 k.k., art. 75a § 1 k.k. i art. 35 § 1 k.k. i art. 20 § 1 k.k.w. postanowił zamienić orzeczoną wyrokiem Sądu Rejonowego w Kartuzach z 29 sierpnia 2013 r., sygn. akt II K 313/11 wobec M. K. karę 1 roku pozbawienia wolności na karę 2 lat ograniczenia wolności, zobowiązując skazanego w tym czasie do wykonywania nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 20 godzin miesięcznie.

Sąd Okręgowy w Gdańsku postanowieniem z 6 czerwca 2017 r. sygn. akt VI Kzw 517/16, na podstawie art. 437 § 1 k.p.k. w zw. z art. 1 § 2 k.k.w., postanowił utrzymać w mocy zaskarżone postanowienie Sądu Rejonowego w Kartuzach z 21 kwietnia 2017 r. sygn. akt II Ko 2363/16.

Kurator zawodowy Sądu Rejonowego Gdańsk-Południe w Gdańsku w dniu 9 listopada 2017 r. złożył do Sądu Rejonowego w Kartuzach wniosek o uchylenie zamiany i zarządzenie wobec M. K. wykonania zawieszony kary pozbawienia wolności, argumentując, iż skazany pomimo dwukrotnie prawidłowo kierowanej korespondencji nie stawiał się do kuratora, a co się z tym wiąże, nie został skierowany do wykonywania pracy w ramach kary ograniczenia wolności. Skazany nie stawiał się również w dniu 23 października 2017 r., pomimo to, że został do stawienia zobowiązany przez kuratora społecznego podczas przeprowadzania wywiadu w innej sprawie w dniu 21 października 2017 r., a zatem uchylał się od wykonania orzeczonej kary ograniczenia wolności.

Sąd Rejonowy w Kartuzach postanowieniem z 17 stycznia 2018 r. sygn. akt II Ko 2302/17, na podstawie art. 18 § 1 k.k.w., art. 19 k.k.w., art. 20 § 1 k.k.w., art. 75a § 5 k.k., postanowił:

1. uchylić postanowienie Sądu Rejonowego w Kartuzach z 21 kwietnia 2017 r. sygn. akt II Ko 2363/16 w przedmiocie zamiany kary pozbawienia wolności na karę ograniczenia wolności,
2. zarządzić wobec skazanego M. K. wykonanie kary 1 roku pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego w Kartuzach z 29 sierpnia 2013 r. w sprawie o sygn. akt II K 313/11.

Powyższe postanowienie nie zostało zaskarżone przez żadną ze stron postępowania i uprawomocniło się w dniu 15 lutego 2018 r.

Prokurator Generalny w kasacji wniesionej od tego orzeczenia na korzyść M. K., podniósł rażące naruszenie prawa materialnego, tj. art. 75 § 4 k.k., który stanowi, iż zarządzenie wykonania kary nie może nastąpić później niż w ciągu 6 miesięcy od zakończenia okresu próby.

Formułując powyższy zarzut, autor kasacji wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i umorzenie postępowania wykonawczego w oparciu o art. 15 § 1 k.k.w.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się zasadna w rozumieniu art. 535 § 5 k.p.k. Zgodnie z treścią przepisu art. 75 § 4 k.k. czas, w którym możliwe jest zarządzenie wykonania kary warunkowo zawieszanej, składa się z okresu próby i dalszych 6 miesięcy. Do upływu tego terminu dopuszczalne jest wydanie orzeczenia o zarządzeniu wykonania kary warunkowo zawieszanej, które staje się wykonalne z chwilą uprawomocnienia, co wynika z treści art. 178 § 5 k.k.w.

Termin 6-miesięczny, biegnący „od zakończenia okresu próby” jest granicą czasową dla możliwości wydania zarządzenia wykonania kary. Jest to termin nieprzekraczalny, nie może być zatem przedłużony. Termin ten jest zachowany, gdy przed jego upływem zapadnie prawomocne, niezaskarżalne w drodze zwykłych środków odwoławczych, postanowienie o zarządzeniu wykonania kary (*por. postanowienie Sądu Najwyższego z 28 kwietnia 2004 r. sygn. II KK 37/04, LEX 109476*).

Przepis art. 75 § 4 k.k., określając ostateczny termin, do którego powinno nastąpić tzw. odwołanie warunkowego zawieszenia wykonania kary, wymaga wydania decyzji procesowej w postaci zarządzenia wykonania kary. Dla oceny, czy w sprawie nastąpiło skuteczne zarządzenie wykonania kary decydujące znaczenie mają te przepisy, które określają, z jaką chwilą orzeczenie staje się wykonalne. I tak, zgodnie z art. 178 § 5 k.k.w. „postanowienia o zarządzeniu wykonania kary wydane na podstawie art. 75 § 2 i 3 k.k. stają się wykonalne z chwilą uprawomocnienia” (*por. postanowienie Sądu Najwyższego z 21 marca 2017 r. sygn. IV KK 51/17, LEX nr 2254802*).

Z brzmienia art. 75a § 1 k.k. wynika, że można zastąpić zarządzenie wykonania kary pozbawienia wolności karą ograniczenia wolności w postaci pracy na cele społeczne lub grzywnę tylko w wypadkach, gdy w okresie próby zachodzą warunki uzasadniające fakultatywne zarządzenie wykonania kary pozbawienia wolności uprzednio zawieszanej, wskazane w art. 75 § 2 k.k.

W czasie trwania okresu próby Sąd Rejonowy w Kartuzach w dniu 21 kwietnia 2017 r. w oparciu o przepis art. 75a § 1 k.k. zamienił orzeczoną wobec M. K. karę 1 roku pozbawienia wolności na karę 2 lat ograniczenia wolności, co obligowało Sąd do wydania wskazanego orzeczenia w terminie, o jakim mowa w art. 75 § 4 k.k., bowiem w doktrynie przyjmuje się, iż: „zamiana jest na gruncie art. 75a § 1 k.k. rozumiana jako forma równorzędna z zarządzeniem wykonania kary pozbawienia wolności” (A. Zoll [w:] *Kodeks karny. Część ogólna. Tom I. Część II, Komentarz do art. 53-116*, wyd. V, red. W. Wróbel, Warszawa 2016, art. 75(a)).

W odniesieniu do postanowienia Sądu Rejonowego w Kartuzach z 21 kwietnia 2017 r. termin ten został zachowany.

Skazany jednak do wykonywania kary ograniczenia wolności nie przystąpił, dlatego Sąd Rejonowy w Kartuzach postanowieniem z 17 stycznia 2018 r., orzekając pod sygnaturą II Ko 2302/17, uchylił swoje postanowienie z 21 kwietnia 2017 r. wydane pod sygnaturą II K 2363/16 w przedmiocie zamiany kary pozbawienia wolności na karę ograniczenia wolności i zarządził wobec skazanego

M. K. wykonanie kary 1 roku pozbawienia wolności, orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego w Kartuzach z 29 sierpnia 2013 r. w sprawie II K 313/11.

Abstrahując od faktu, iż skazany uchylał się od wykonywania kary ograniczenia wolności, stwierdzić należy, iż zamiana kary pozbawienia wolności na karę ograniczenia wolności w oparciu o przepis art. 75a § 1 k.k. nie miała wpływu na wydłużenie terminu do zarządzenia wykonania kary pozbawienia wolności, który to termin został jednoznacznie określony w art. 75 § 4 k.k. i nie przewiduje żadnych wyjątków.

Konkludując przyjąć należy, iż zamiana warunkowo zawieszanej na okres próby kary pozbawienia wolności - zamiast zarządzenia jej wykonania - na karę ograniczenia wolności lub karę grzywny na podstawie art. 75a § 1 k.k., nie prowadzi do uchylenia kary pierwotnie orzeczonej w wyroku skazującym, bowiem zamiana ma jedynie charakter warunkowy i jeżeli skazany nie spełni tych warunków i uchyla się od wykonywania nowego rodzaju kary - następuje obligatoryjny „powrót” do pierwotnie wymierzonej kary pozbawienia wolności, ze wszystkimi tego konsekwencjami związanymi z okresem próby i biegiem terminu określonego w art. 75 § 4 k.k.

Ponieważ wyrok Sądu Rejonowego w Kartuzach z 29 sierpnia 2013 r. wydany w sprawie II K 313/11 uprawomocnił się, na skutek wydania wyroku przez sąd odwoławczy w sprawie XIII Ka 1298/13, w dniu 28 kwietnia 2014 r. - okres próby 3 lat w stosunku do skazanego M. K. upłynął z dniem 28 kwietnia 2017 r., natomiast okres 6 miesięcy, o którym mowa w art. 75 § 4 k.k. - upłynął z dniem 28 października 2017 r.

Skuteczne prawnie postanowienie zarządzające wykonanie kary pozbawienia wolności nie mogło być wydane po upływie powyższego terminu, bowiem zgodnie z art. 75 § 4 k.k. zarządzenie wykonania kary nie może nastąpić później niż w ciągu 6 miesięcy od zakończenia okresu próby.

W niniejszej sprawie doszło zatem do przedawnienia wykonania kary i dlatego, na podstawie art. 15 § 1 k.k.w. postępowanie wykonawcze wobec skazanego M. K. należało umorzyć, tymczasem Sąd Rejonowy w Kartuzach

stwierdził prawomocność postanowienia z 17 stycznia 2018 r. sygn. akt II Ko 2302/17 i skierował je do wykonania, czym dopuścił się rażącej obrazy przepisu prawa materialnego w postaci art. 75 § 4 k.k., mającego istotny wpływ na treść wydanego orzeczenia.

Z tych powodów Sąd Najwyższy orzekł jak na wstępie.

(B.B).

[ł.n]